

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Веселин Иванов Хаджиев

Икономически университет - Варна;

Научна специалност: „Статистика и демография“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по *Статистика и демография* в УНСС.

Основание: съгласно Заповед №1087/14.04.2021 г. на Зам. Ректор по НИДМС на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Милен Георгиев Иванов*

Тема на дисертационния труд: *Статистическо изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Статистика и демография“ към катедра „Статистика и иконометрия“, факултет „Приложна информатика и статистика“, УНСС. Обучението е осъществено в задочна форма.

- Милен Иванов е завършил магистърска програма по „Статистика и демография“ към Софийски университет.*
- Докторантът е работил за Български Онлайн Ресърч, БНБ, и ЕВН Трейдинг като анализатор база данни, макроикономически изследвания и прогнози и анализи на потреблението на ел. енергия.*

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената за рецензиране дисертация е структуриран в три глави, увод, заключение и приложения. Всяка глава е структурирана в точки и подточки. Като цяло съдържанието е разпределено балансирано между главите. На някои места се констатира излишно раздробяване на съдържанието на подточки. Общият обем на научния труд е от 198 страници основен текст.

Темата за инфлацията е постоянно актуална, често експлоатирана както в научните публикации, така и в обществото. От една страна, популярността на темата дава възможност за широко използване на натрупания опит в изследването и прогнозирането на инфлацията. От друга страна си даваме сметка за рисковете, които възникват пред изследователя, при проучването на толкова популярна тема. Смятаме, че чрез своето изследване, докторантът е успял да надгради съществуващите знания за инфлацията в България.

Авторът на дисертацията си поставя като основна цел да изследва състоянието, факторната обусловеност и динамиката на инфлационните процеси в България за периода 2000-2019 г. Той допълва целта с изграждането на прогностични модели и прогнози за инфлацията. Авторът детайлизира целта чрез формулиране на 7 задачи. Смятаме, че докторантът е изпълнил така поставените цел и задачи. Но в същото време трябва да отбележим, че целта и задачите могат да се формулират много по-стегнато и ясно.

Обектът и предметът са формулирани коректно.

Авторът защитава тезата, че в България се наблюдават инфлационни процеси, предизвикани от различни фактори, които се проявяват в различна степен по времеви периоди. Това от своя страна усложнява значително прогнозирането на общото равнище на инфлацията. Представените резултати подкрепят тезата на докторанта.

Авторът използва 117 литературни източници и 9 методологии. Библиографията включва както български автори така и авторитетни чуждестранни автори. Той демонстрира познаване на икономическата теория, статистическата методология и статистическите методи за анализ и прогнозиране.

В първа глава „Теоретико-методологически основи на статистическото изследване на инфлацията и инфлационните процеси“ се прави преглед на основните теоретични концепции за инфлацията. Прави се критически преглед на измерителите на инфлацията. Систематизират се факторите, водещи до появата на инфлация и последствията от това. Като цяло изложението в първа глава е коректно и изчерпателно.

Във втора глава „Факторна обусловеност и методи за прогнозиране на инфлацията“ се задълбочава прегледа на концепциите за факторите, влияещи върху инфлацията. Обосновава се разделяне на факторите външни, вътрешни, монетарни и ефект на конвергенцията.

В тази глава подробно се разглеждат подходите, моделите и методите за изследване влиянието на факторите върху инфлацията. Разглеждат се възможностите за прогнозиране на инфлационните процеси и се прави сравнителна характеристика между тях.

В трета глава „Резултати от проведеното изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.“ са представени резултати от емпиричното изследване. Представени са резултати от изследването на факторната обусловеност на инфлацията. Представени са прогностични модели и прогнози за инфлацията в средносрочен период.

В заключението се резюмират получените резултати. Представени са петнадесет основни момента от изследването.

Докторантът е илюстрирал изследването си с 68 фигури и 35 таблици. Всички те са коректно изпълнени, включващи значима информация, всички необходими елементи за статистически таблици, включително коректни заглавия, основания, легенди, забележки, източници и пр. Номерацията на таблиците и фигурите е коректна и улесняващи връзката с основния текст.

Езикът на изразяване улеснява четенето и разбирането на текста. Липсват нецелесъобразни отклонения, повторения, диспропорции в обема на частите и пр. Авторът коректно употребява научната терминология и апарат.

Констатира се, че авторът коректно извършва статистическите обработки и представя резултатите. Използваните в изследването методи съответстват на поставените цел и задачи.

Авторът коректно цитира и се позовава на други източници. Няма данни за плагиатство или механично присвояване на текстове.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните научно приложни резултати, представени в дисертационния труд могат да се резюмират по следния начин:

- открояване на основните вътрешни фактори, влияещи върху инфлационните процеси в България за периода 2000-2019 г. а именно – частното потребление и равнището на заплатите;*
- открояване на основните външни фактори, влияещи върху инфлационните процеси в България – цените на петрола и хранителните продукти;*
- прогнози за инфлацията на България за периода 2020-2022 г.;*
- сравнителна характеристика на различните модели и методи за прогнозиране на инфлацията в България.*

Докторантът основава своето изследване на утвърдени икономически концепции и теории. По отношение на анализа на факторно влияние и модели за прогнозиране той прилага коректно модерни и сложни подходи като VAR, ARIMA, MIDAS, DFM и др.

Целта, по начина на дефиниране от докторанта, е изпълнена. Подробно е изследвано състоянието, факторната обусловеност и динамиката на инфлационните процеси в България за последните 20 години. Развити и приложени са прогностични модели, с помощта на които е направено предвиждане за инфлацията за периода 2020-2022 г.

Дефинираните седем задачи са постигнати. Резултатите са обобщени в заключението.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторът е разработил и обосновал собствени теоретични модели за факторите, влияещи върху инфлацията като цяло и по компоненти. Проведен е емпиричен анализ на инфлационните процеси в България и приноса по фактори.

Построен е векторен авторегресионен модел с лаг 6, с помощта на който е изследвано едновременно влияние на отделните групи фактори върху инфлацията.

Разработени, апробирани и сравнени са модели за прогнозиране на инфлацията в България. Авторът изгражда и предлага комбиниран модел за прогнозиране на инфлацията.

Прогнозирана е инфлацията в България за периода 2020-2022 г.

Според нас, основният научно-приложен принос на докторанта е развитието, приложението и сравнението на методите и моделите за прогнозиране на инфлацията в България.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът декларира три публикации, свързани с апробирането на резултатите от дисертационния труд.

Първата публикация „Подходи за измерване на инфлацията“ е доклад, публикуван в Сборник с доклади от международна научна конференция. В тази публикация се споделят разбиранията за измерване на инфлацията чрез различни подходи и показатели и има отношение към глава първа на дисертацията.

Втората публикация „Фактори, влияещи върху инфлацията в България“ е доклад, публикуван в същия сборник с доклади. В него се систематизират и изследват основните фактори, влияещи върху инфлацията. Тази публикация има отношение към втора глава от дисертацията.

Третата публикация „Изследване влиянието на динамиката на растежа на частното потребление и възнагражденията върху инфлацията в България“ е статия, публикувана в научното списание „Икономически и социални алтернативи“. В тази статия се споделят резултатите от изследване на факторни влияния върху инфлацията чрез различни регресионни техники, като се акцентира върху приноса на частното потребление и равнището на заплащане на труда. Тази статия има отношение към трета глава на дисертацията.

В заключение, основните резултати от дисертацията са споделени в научната литература. Няма данни за цитиране.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът, чрез който се резюмира дисертационния труд, е в общ обем от 44 страници. Той съдържа обща характеристика на дисертационния труд, кратко изложение на дисертационния труд, основни научни и приложни приноси и списък на публикациите по дисертационния труд.

Авторефератът коректно и изчерпателно представя съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Представеният за рецензиране дисертационен труд е пълноценно научно изследване на инфлацията и методите за нейното прогнозиране. Дисертационният труд по форма и съдържание съответства на изискванията на ЗРАСРБ. В същото време могат да се направят някои бележки и препоръки по отношение на търсенията на докторанта, използвани статистически методи и пр.

Констатира се изложение на известни неща, особено в първа и втора глава. Стилът на изложение на определени места създава впечатление за учебна литература.

Заключението има характер на резюме. Според нас в него трябва да се акцентира на първо място на ядрото от резултати – прогнозите

за инфлационните процеси в средносрочен план и методите и моделите за тяхното получаване.

В трета глава докторантът прилага модерни и сложни методи за анализ на факторни влияния и прогнозиране. Като се има предвид, че сложните методи са капризни към конкретните условия на приложение, докторантът логично получава някои противоречащи се резултати за стационарност, казуалност и пр. Милен Иванов не коментира евентуалните източници на тези противоречия и обосновано вземане на решение.

Въпрос 1: как сравнението на ХИПЦ и базисната инфлация дава възможност да се прецени влиянието на външни фактори върху инфлацията?

Въпрос 2: С какъв софтуер са извършени изчисленията?

8. Заключение

Дисертационният труд на Милен Иванов „Статистическо изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.” съдържа значими научни приноси и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ. Това ми дава основание да предложа на научното жури да даде исканата образователна и научна степен „доктор” на Милен Георгиев Иванов.

12.05.2021 г.

Подпис:

/проф. д-р В. Хаджиев/